

Citát:

*„Chceme-li se dostat
k prameni, musíme plout
proti proudu“*

Stanisław Jerzy Lec

ÚVODNÍK

Vážení čtenáři,

prvním červencovým dnem nabyla účinnosti novela nařízení vlády o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, která vrací úhradu příspěvků na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů do 40 let věku a příspěvků na ekologické a k přírodě šetrné technologie při hospodaření v lesích mimo vojenské újezdy, národní parky a jejich ochranná pásma zpět do jednoho centra, a to Ministerstva zemědělství. Jednotný systém podpory byl opuštěn v roce 2005, kdy poskytování příspěvků do lesů převzaly jednotlivé kraje. Jak se postupem času ukázalo, tento krok nebyl šťastný. Každý kraj si vytvořil svá pravidla, stanovil jiné priority a s výjimkou Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje všechny razantně snižovaly objem příspěvků do lesnictví ve prospěch jiných oblastí. Jsem proto velice rád, že současné vedení ministerstva dokázalo dlouhodobý a oprávněný požadavek vlastníků lesů na zajištění rovného přístupu k uvedené podpoře prosadit na jednání s ostatními členy vlády.

Tím však zdaleka nekončí výčet legislativních předpisů, které se ještě v letošním roce či následujících dotknou majitelů lesa. Po prázdninové přestávce čeká na poslance projednávání novely zákona o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, novely zákona o registru smluv (ta je zásadní pro obce s rozšířenou působností, jejich příspěvkové organizace a obchodní společnosti) a velice diskutabilní novely zákona o ochraně přírody a krajiny, která se týká problematiky národních parků, a novely téhož zákona, jejímž záměrem je vyloučit státní podniky z okruhu potenciálních příjemců újmy za omezení vlastnického práva z důvodu ochrany přírody a jež do budoucna otevírá prostor, že by tyto kompenzace nemusely být poskytovány ani obcím, krajům a soukromým subjektům.

Veřejnost je možná nekonečnými diskusemi o směřování národních parků, zejména tedy NP Šumava, unavena. Této „únavě“ by však neměli podlehnout zákonodárci. Spory ohledně Šumavy vyvolal především způsob rozšiřování bezzásahových území v minulosti, kdy z pozice

Ministerstva životního prostředí bylo proti vůli obcí a lesnické veřejnosti rozhodnuto o zvýšení rozsahu těchto území v kulturní krajině, která tvoří 90% národního parku. Funkce živého vyspělého lesa zvláště v horské krajině je zejména z hlediska ochrany vod a vodní bilance, ochrany půdy, klimatu a řady dalších přirozených funkcí nezastupitelná, a proto by měl parlament při svém rozhodování postupovat uvážlivě, nepřistoupit na experimentování s přírodou, ale dlouhodobý cíl a cestu k němu přizpůsobit stavu zachovalosti lesů a zkušenostem z dosavadního vývoje.

Ing. František Kučera
předseda

Lesníci diskutují s ochránci přírody o plánu vytvořit velkoplošná bezzásahová území

Správcí státních lesů, Lesy ČR (LČR) i Vojenské lesy a statky ČR (VLS), a Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR (SVOL) jsou skeptičtí ke snahám Hnutí Duha vytvářet v lesích velkoplošné „divočiny.“ Cestu k posílení biodiverzity českých lesů vidí spíše v budování lesnických parků a modelových lesů.

Zdůraznili to na semináři „Ochrana a obnova divočiny“ pořádaném Hnutím Duha 28. června na půdě České zemědělské univerzity v Praze. Na semináři představitelé LČR, VLS i SVOL popsali své aktivity spojené s ochranou přírody na obhospodařovaném území a představili konkrétní projekty ke zvýšení biodiverzity těchto území, jako je například existence několika lesnických parků v zemi. „Les je mimořádným druhem majetku, proto k němu

pokračování na str. 2. »

Ekonomické šetření za rok 2015

Ekonomické výsledky lesních majetků obcí a fyzických osob za rok 2015 byly zpracovány do výstupů a přehledů v rámci IX. ročníku ekonomického šetření SVOL. Výzvu k poskytnutí výsledků hospodaření a údajů hospodaření se týkajících rozslal SVOL všem svým členům s výměrou lesních majetků větší než 200 ha, tak jako v předchozích ročnících. Také rozsah zjišťovaných dat a jejich struktura zůstaly stejné jako v letech minulých. V úvodní části byly zjišťovány základní údaje o majetku, jeho výměra, počet THP pracovníků, decennální předpis těžby, počet a výměra honiteb a způsob zajišťování potřebných pracovníků pro pěstební i těžební činnost. Dále pak byla předmětem dotazování struktura nákladů vybraných výkonů pěstební i těžební činnosti, náklady na údržbu budov

pokračování na str. 2. »

Skutečně nedotčená příroda v České republice prakticky neexistuje. Rizika vytváření velkoplošných bezzásahových lokalit v českých lesích jsou obrovská. Kdo za ně ponese odpovědnost?

Z XV. KONFERENCE SVOL

Ve dnech 28.–29. dubna proběhla v Kostelci nad Černými lesy XV. konference SVOL. Ústředním motivem konference byla klimatická změna a její možné dopady na lesní ekosystémy a hospodaření v lesích.

První den konference byl vyhrazen jednání nejvyššího orgánu SVOL a odbornému programu, druhý den proběhla exkurze na Školním lesním podniku v Kostelci nad Černými lesy.

Zasedání nejvyššího orgánu SVOL

Zprávu o činnosti SVOL za rok 2015 podal jeho předseda, informoval také o vývoji certifikace PEFC v České republice a seznámil přítomné s prioritami SVOL pro příští dva roky. K nim patří stažení návrhu novely zákona o myslivosti z legislativního procesu a zahájení prací na koncepci

české myslivosti, aktivně se podílet na avizované novele lesního zákona, převedení nepotřebných lesních cest ve vlastnictví státu na majitele lesů, dokončení novelizace náhradových vyhlášek, sledování úprav právních předpisů, které se týkají omezení hospodaření v lesích z důvodu ochrany přírody, zavedení náhrady za poskytované celospolečenské funkce lesa, pokračování ve spolupráci s církevními majetky a práce s veřejností.

Jan Kalafut referoval o přípravě pravidel Programu rozvoje venkova 2014-2020 (PRV) pro podzimní kolo příjmu žádostí na lesnickou infrastrukturu a lesní techniku a požadavcích, které při jednáních v pracovních skupinách a Monitorovacím výboru PRV prosazují zástupci SVOL.

pokračování na str. 2. »

máme velký respekt a jsme zároveň skeptičti k možnosti vytvářet v rámci tisíce let obhospodařované a hustě osídlené české kulturní krajiny velkoplošné divočiny,“ zdůraznil generální ředitel Lesů ČR Daniel Szórád a ocenil diskusi o daném plánu. Lesy ČR už dnes mají na 605,6 hektarech osm bezzásahových území, ve kterých se netěží a les je ponechán samovolnému vývoji. Lokality, například v Českém krasu, Slavkovském či Blanském lese, Železných a Jizerských horách, v Bílých Karpatech či na Kokořínsku průběžně monitorují a výstupy vyhodnocují vědci.

Vize iniciátorů semináře počítají s rozšiřováním velkoplošných bezzásahových lokalit v českých lesích, které by byly ponechány živelnému vývoji. Ty by podle představ zastánců tohoto plánu měly pokrýt tři procenta pozemků v Česku.

„Tvář lesů na našem území se měnila vlivem lidské činnosti po staletí do dnešní podoby. Jsem proto přesvědčen, že bezzásahovostí ani žádným jiným způsobem nejde dosáhnout původní divočiny. Vznikl by pouze stav, který bude vytržen z kontextu svého okolí. Byl by to zpusltý hospodářský les, který neslouží nikomu a ničemu,“ okomentoval to ředitel VLS Josef Vojáček.

Předseda SVOL František Kučera v této souvislosti připomněl, že v Česku žádné pralesy ani původní lesy v pravém slova smyslu neexistují. „Jedná se pouze o mozaikově rozmístěné přirozené lesy, které již nyní podléhají odpovídajícímu stupni zákonné ochrany. Zavádění rozsáhlých bezzásahových území do kulturní krajiny je spojeno s mnoha riziky - od šíření invazivních druhů, škůdců a patogenů, přes ohrožení okolní krajiny, po bezpečnostní rizika pro potenciální návštěvníky. Otázkou je také ekonomické zajištění takového projektu,“ uvedl František Kučera.

Podle vlastníků lesů jsou proto zahraniční projekty na obnovu „divočiny“ do českých podmínek stěží přenositelné. „Naším cílem je trvale udržitelné hospodaření v kulturní krajině, která poskytuje člověku široké spektrum užitků, hospodářskými počínaje, přes půdo-ochranné, vodo-ochranné, estetické, rekreační až po vliv na zmírnění dopadů klimatických změn. Oproti některým evropským zemím nemáme moře či vysoké hory, které jsou v zahraničí využívány jako bezzásahová území,“ vysvětlil Daniel Szórád.

„Jsem přesvědčen, že výraz ´divočina´ vyjadřuje naši společnou touhu po vytvoření prostředí, v němž budou zájmy přírody v dnešním civilizačním prostoru, v dnešní kulturní krajině, respektovány. Projekt velkoplošných bezzásahových území však považuji za nereálnou nostalgii a cestu vidím spíše v úsilí o začleňování lesních lokalit do mezinárodní sítě modelových lesů podle principů tohoto projektu,“ dodal Josef Vojáček.

„Máme za svěřené lesy odpovědnost, a proto preferujeme ekosystémovou ochranu prostřednictvím udržitelného využívání, která předpokládá udržení typické regionální rozmanitosti druhů, produktivity, vitalitu, schopnost regenerace a zachování ostatních ekosystémů,“ potvrdil předseda SVOL František Kučera.

Podle společné tiskové zprávy (1. 7. 2016), red.

Ekonomické šetření... - pokračování ze str. 1.

a cest a výše režijních nákladů. Právě výše režijních nákladů je zejména u obcí a měst spravujících své lesy napřímo, bez zřízené organizace, často zdrojem určitých pochybností, protože ne vždy jsou zřejmě veškeré režijní náklady účtovány správně k výkonům lesního hospodářství. V poslední části šetření pak kromě výnosů z tržeb za dříví, ostatních výnosů, dotací a celkového zisku pro vlastníka byl zjišťován i rozsah kůrovcových těžeb a prodej energetického dříví a biomasy. Veškeré údaje byly zpracovány do přehledných tabulek, jednak s hodnotou průměrnou pro daný

výkon nebo činnost, ale také s hodnotou minimální a maximální. Tyto hraniční údaje jsou uváděny proto, že průměrná hodnota může být často velmi zavádějící vzhledem k zásadně rozdílným podmínkám hospodaření v rámci celé ČR, v různých lesních vrzústových stupních, s různým zastoupením dřevin, různým zastoupením věkových stupňů atd. (pozn.: podrobné výsledky obdrží vždy pouze přímí účastníci ekono-

Tabulka 1: Základní údaje z výsledků šetření z let 2009 – 2015								
Obecné údaje o SVOL	T. j.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Plocha lesů členů SVOL	ha	356 816	360 376	371 087	371 087	385 940	387 346	398 096
Počet členů SVOL	členů	530	533	569	569	588	594	614
Průměrná výměra na 1 člena	ha/člena	673	677	652	652	656	652	648
Výsledky ekonomického šetření								
Počet účastníků šetření	počet	87	64	64	70	76	60	89
Výměra lesa jímí obhospodařovaná	ha	155 870	103 522	119 246	118 807	112 135	82 097	144 358
Průměrná těžba za rok	m³/ha	7,42	7,40	7,38	7,69	7,39	7,51	8,00
Náklady PČ	Kč/ha	1 519	1 401	1 518	1 429	1 704	1 689	1 711
Náklady na těžbu dříví	Kč/m³	193	133	144	141	154	144	146
Náklady na přiblížování dříví	Kč/m³	173	175	174	178	196	181	190
Příspěvek KÚ	Kč/ha	404	349	369	358	286	331	329
Hospodářský výsledek (před zdaněním) – HV	Kč/ha	774	1 436	1 985	2 715	2 190	2 624	2 589
Celkový výnos pro vlastníka *	Kč/ha	1 687	2 535	3 389	3 920	3 513	3 935	3 867
*do celkového výnosu pro vlastníka je započítáváno nájemné, případný odvod zisku a hospodářský výsledek organizace								

mického šetření). Před bezmyšlenkovitým srovnáváním výnosů dvou majetků, byť jde prakticky o dva téměř sousedící majetky, se SVOL snaží varovat na všech seminářích a školeních týkající se ekonomiky hospodaření. Z faktu, že majetek sousední obce přináší formou nájmu svému vlastníkovi výrazně vyšší částku než majetek vlastní obce, nelze v žádném případě vyvozovat, že vlastní lesní personál hospodaří méně kvalitně nebo přímo špatně! Vždy je nutno zvážit všechny výše uvedené okolnosti a případně si nechat zpracovat posouzení hospodaření od nezávislé instituce.

IX. ročníku ekonomického šetření SVOL se zúčastnilo 89 účastníků, tedy z dosavadních devíti ročníků zatím nejvyš-

ší počet, 79 bylo z komory obecních lesů, 10 pak z komory lesů soukromých. Výrazně se letos samozřejmě zvýšila i výměra lesů v šetřeních podchycených, a to z loňských 82 097 ha na 144 358 ha, což je 38% výměry lesů všech členů SVOL.

Z regionů SVOL tradičně vedl a nejvíce dotazníků zaslal region Plzeňský, následován regionem Severomoravským a dále Východočeským a Jihočeským. Nejméně

údajů bylo získáno z regionu Jihomoravského. Vyšší počet zaslaných dotazníků z regionu Severomoravského souvisí patrně s tzv. „odumíráním smrku“ a se zhoršováním se výhledem na budoucí ekonomickou situaci tamních lesních majetků.

Na stejném místě jsme se v loňském roce pokusili o předvídání budoucnosti a vzhledem k počínajícímu poklesu cen zejména smrkové kulatiny jsme si dovolili vyslovit předpoklad, že optimistické výsledky roku 2014 se již v roce 2015 patrně nebudou opakovat. Tabulka 1 nám bohužel dává za pravdu, zřetelný pokles je patrný nejen u ekonomických údajů zde uvedených, ale i v ostatních zjišťovaných výnosech, včetně průměrného zpeněžení dříví.

Z exkurze u ŠLP – ukázka přechodu od pasečného způsobu hospodaření na podrostití.

měl být do konce letošního roku. Naplňování strategie vyvolává nejen otázku revize zákona o lesích, ale také dosažení stavů zvěře únosných pro lesní ekosystémy a zajištění odpovídajících ekonomických nástrojů pro vlastníky lesů, přehodnocení ochrany ÚSES a dosavadního způsobu regulace introdukovaných dřevin. Je proto škoda, že k diskusi nad těmito tématy s účastníky konference již nedošlo, neboť z důvodu dalších pracovních povinností náměstek ministra krátce po svém vystoupení jednací sál opustil.

Ředitel Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd Michal V. Marek se ve svém příspěvku věnoval významu lesních porostů pro ukládání uhlíku. Vilém Podrázský z Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze ve svém vystoupení poukázal na souvislosti skutečných klimatických změn a kulturně sociálních reakcí v minulosti a připomněl, že současná situace pro české lesnictví nepředstavuje pouze ohrožení, ale i značnou příležitost z hlediska přístu-

S o to větší naléhavostí by pak měla opět zaznít loňská slova o výrazném rozdílu v přístupu k finanční podpoře zemědělství a lesního hospodářství ze strany státu. Rozdíl nadále zůstává více než desetinásobný a naplnění požadavku SVOL na zavedení náhrady za poskytované tzv. ostatní funkce lesů ze strany státu je zatím stejně vzdáleno jako před rokem.

S velkým potěšením, ale zároveň i trochu se smutkem, je třeba konstatovat, že s účinností od 1. července nabyla účinností novela nařízení vlády, která vrací zpět pod jednotné povinné místo, tedy pod Ministerstvo zemědělství, výplatu některých příspěvků na hospodaření v lesích. S potěšením je nutno tuto změnu přijmout, protože jde pro vlastníky lesů jednoznačně o pozitivní záležitost, která sjednocuje podmínky pro všechny vlastníky lesů a odstraňuje tím jejich diskriminaci. Smutek z jinak velmi příznivého výsledku vyplývá z dlouhých deseti let vysvětlování, přesvědčování a dokládání nesmyslnosti tehdejšího rozhodnutí o převedení příspěvků na hospodaření v lesích pod krajskou pravomoc, než se našlo vedení resortu, které tuto situaci nejen „chápal“ nebo „vnímalo“, ale bylo ochotno pro nápravu i něco udělat.

Snad se v této době „osvícenosti“ podaří změnit i názor na výplatu plošných náhrad za poskytované ostatní funkce lesů, aby se vyrovnala podpora zemědělců i vlastníků lesů, neboť obě skupiny hospodaří s půdou a na půdě a jejich činnost zásadně ovlivňuje krajinu a životní prostředí. Ze stávajícího podílu chráněných území v lesích a tlaku na podřazování dalších lesních komplexů zachovaných díky dlouhodobé péči odpovědných lesních hospodářů nějakému stupni ochrany, ale i ze stoupajícího zájmu veřejnosti o využívání rekreační a hygienicko-léčebné funkce lesa je zřejmé, že přírodu a život v ní vlastníci lesů rozhodně nepoškozují, naopak přispívají k jejich ochraně.

Ing. Petr Jelínek
odborný poradce SVOL

liky. Výhledy zpracované na základě celo-státní databáze lesních hospodářských pánů a osnov ukazují na aktuální nedostatek porostů ve 4.-7. věkovém stupni, což může vést k nedostatku mytních porostů v příštích 20-40 letech. Klesající trend těžeb ovšem nepotvrzují výhledy těžebních možností zpracované na základě výsledků Národní inventarizace lesů. Vladimír Simanov navázal na svého předřečníka zhodnocením těžebních možností ve státech EHK OSN. Připomněl, že za posledních 15 let vzrostla výměra lesů v těchto zemích nepatrně, a to navíc v obchodně nezájímavých náletových dřevinách s nízkou zásobou na hektar, přestože poptávka po dříví v Evropě dlouhodobě roste o více než 6,5% za každých 10 let. Za alarmující označil nevyváženost evropské lesnické politiky, nezodpovědné zvyšování podílu energetického dříví a také výši exportu dříví z ČR, která je od r. 2009 čtvrtým největším světovým exportérem jehličnaté kulatiny.

Náměstek ministra pro lesní hospodářství Patrik Mlynář byl z jednání omluven a jeho příspěvek na téma, jak očekávanou změnu klimatu zohledňují různé lesnicko-politické a jiné strategické dokumenty v ČR, přednesl Jan Lojda, který poté účastníky konference seznámil s možnostmi financování adaptačních opatření z resortu MZe v oblasti lesnictví.

Ústředním motivem vystoupení Tomáše Vršky z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví byla reakce lesníků na klimatickou změnu v lesích nižších poloh. Za klíčovou dřevinu pro nižší polohy označil dub zimní a další sucho snášející druhy rodu Quercus, ovšem ve směsi s dalšími listnatými dřevinami a také ve spojení se změnou dosavadního způsobu hospodaření. Jiří Remeš z Fakulty lesnické a dřevařské ČZU v Praze se podrobně zabýval přeměnou a přestavbou porostů, které umožňují zvyšovat stabilitu, odolnost a vitalitu porostů s významným zastoupením smrku. Sérii odborných přednášek zakončilo vystoupení Antonína Martiníka z Ústavu pro zakládání a pěstění lesů LDF Mendelovy univerzity v Brně, který se zaměřil na problematiku uplatnění přípravných porostů v oblastech zasažených masivním odumíráním stanovištně nepůvodních smrkových porostů.

Přednesené příspěvky a následná diskuse ukázaly na naléhavost řešit problematiku adaptačních opatření na změnu klimatu v oblasti lesnictví ze strany resortního ministerstva s důrazností a odpovědností nejen vůči majitelům lesních majetků, ale celému oboru jako takovému.

Exkurze na Školním lesním podniku

Druhý den konference proběhla exkurze u Školního lesního podniku v Kostelci nad Černými lesy, který od svého založení v roce 1935 funguje jako účelové zařízení České zemědělské univerzity v Praze. V současnosti hospodář na 6 689 ha, z toho činí 6 532 ha lesní půda. Lesní porosty patří do přírodní lesní oblasti Středočeská pahorkatina. Nadmořská výška se pohybuje od 250 do 528 m n. m., průměrná teplota 9,1 °C, průměrné srážky 618 mm. Druhovú skladbu porostů je odlišná od přirozené, dominuje smrk ztepilý 50%, následují borovice lesní 18%, buk lesní 12%, dub zimní a letní 9%, jedle bělokorá 2%, modřín opadavý 4%, ostatní dřeviny 5 %. V hlubokých roklích jsou zachovány části původní populace místní formy smrku ztepilého „Posázavský smrk“. V přirozené dřevinné skladbě ještě v 16. století dominovala jedle 35% s bukem, zásadní změny proběhly především v 18. a 19. století. Trvale udržitelný způsob hospodaření je certifikován systémem PEFC. Stále více se uplatňují přírodné blízké způsoby hospodaření. V posledních deseti letech činil podíl přirozené obnovy 25 %. V souvislosti s kolísáním klimatu směřuje hospodaření též k vyššímu podílu domestikovaných introdukovaných dřevin, douglasky tisolisté (současné zastoupení 0,3%) a modřínu opadavého, které svoji

vyšší odolnost vůči klimatické změně oproti smrku ztepilému osvědčily.

Exkurze se uskutečnila na třech výzkumných objektech Školního lesního podniku – v douglaskovém porostu ve směsi se smrkem na lokalitě Aldašín, v Národní přírodní rezervaci Voděradské bučiny a v porostu o výměře 30 ha - demonstračním objektu pro přechod od pasečného způsobu na podrostní. Účastníci byli seznámeni s porostními charakteristikami, historií porostů a způsobem hospodaření. V diskusi bylo doporučeno změnit vyhlášku č. 83/96 Sb. s doporučením řadit DG a MD mezi domácí dřeviny splňující meliorační a zpevňující funkce, podporovat finančně jejich smíšení při zakládání porostů, a to diferencovaně dle charakteru stanovišť. Závěrem bylo konstatováno, že přizpůsobení porostů kolísání klimatu zvláště v pahorkatině, kde je dřevinná skladba změněna nejvíce, představuje organizačně, pěstebně i finančně mimořádně náročný úkol. Otázka je, zda jsou společnost a lesnictví na tento úkol připraveny?

Ing. Marie Růžková
Ing. Josef Vovesný

ROZHOVOR

Tentokrát jsme požádali o rozhovor nového člena republikového výboru SVOL Ing. Arnošta Koreckého, který spravuje lesní a zemědělský majetek pana Jiřího Sternberga v Jemništi, příslušníka jednoho z nejstarších českých šlechtických rodů významně zapsaných do našich politických i kulturních dějin.

Pracujete u pana Sternberga od samého počátku, kdy byl rodině v restituci navrácen zpět její majetek? V jakém stavu byl majetek navrácen? Provázely restituce nějaké problémy?

U pana Sternberga pracuji od roku 1998, předtím jsem působil v různých funkcích u LČR a tehdejšího Lesnicko-dřevařského podniku Vltava na území bývalého LZ Vlašim, kde se i nachází větší část lesního majetku panství Jemniště, druhou část spravoval LZ Konopiště. Rodina Sternbergů se nejprve soustředila na restituci Českého Šternberku a teprve potom na Jemniště, na které byla uvalena v době 2. světové války nucená správa. Jemniště si vybral jako náhradu Oskar Daněk von Esse, na jehož zámku v nedalekém Tloskově vznikla stělnice SS. Práteta současného majitele jemništského panství Terezie Sternbergová (provdaná Mensdorff-Pouilly) na nabídku říšské vlády k odkoupení panství nepřistoupila, a tak byl celý majetek nacisty konfiskován a panu Daňkovi v roce 1943 předán. Po válce byl restituční nárok paní Sternbergové uznán, ale

z důvodů průtahů a vlivem událostí v roce 1948 k jeho naplnění už nedošlo, majetek zabrali komunisté. Změnu poměrů přinesl až listopad 1989. K vydání zámku a rybníků došlo v roce 1995, k vydání lesů o rok později. Zpátky se už majiteli nevrátilo asi 45 ha lesa, které byly v rámci přidělu převedeny na obce, a nějaká zemědělská půda. Stav lesních porostů byl až na výjimky celkem uspokojivý, ale velký problém byl s jejich zpřístupněním.

Jaká je struktura činností firmy v současnosti?

Sídlem správy panství je hospodářský dvůr v Postupicích, který k majetku historicky patří a nyní prochází postupnou rekonstrukcí. V současné době hospodaříme na 1 130 ha vlastního lesa (dalších 150 ha lesů pomáháme spravovat okolním obcím), 145 ha polí a luk a 66 ha vodní plochy – jedná se o 24 rybníků, z nichž je 6 větších. Zaměřujeme se na chov kapra obecného pro sportovní rybáře, roční produkce představuje 300-400 q. Zemědělská výroba spočívá v pěstování obilí, kdy část produkce využíváme pro krmení ryb, řepky a máku. Od pěstování štovíku pro výrobu briket k přímému spalování jsme již upustili, protože se nepodařilo dosáhnout předpokládaného výnosu. Od roku 2007 provozujeme také pilu Chalupy, která byla restituována až koncem roku 2006. Provoz zámku řídí majitelé sami.

Provádíte práce na panství službově, nebo upřednostňujete vlastní zaměstnance?

Panství (včetně pily) zaměstnává 6 THP. Pracovník v zemědělské výrobě a rybář vykonávají jak administrativní práci, tak i manuální, 2 ženy a 1 muže máme v pěstební činnosti a 3 dělníky na pile. Část pěstební činnosti a těžební činnosti nám zajišťují místní OSVČ, s nimiž dlouhodobě spolupracujeme. Máme snahu udržet stabilní pracovníky, kteří jsou zárukou odvedení kvalitní práce. V konkurenci mezd a nabízených pracovních pozic v nedaleké Praze je velkým problémem sehnat zejména zkušené pracovníky do těžby. Dle okolností a podmínek využíváme ve vybraných porostech harvestory pro mytní těžbu i probírky.

Jakou kapacitu má zmiňovaný pilařský provoz? Jaké sortimenty vyrábíte? Je pila soběstačná?

Vyrábíme stavební řezivo a štípané palivové dříví. Většina suroviny pochází z vlastních lesů, ale vykupujeme i dřevní hmotu od okolních vlastníků. Kapacita ročního pořezu je 3 500 m³, ale po hospodářské krizi se ji bohužel nedaří naplnit. Obstát v konkurenci je velice obtížné, provoz vyžaduje další investice a modernizaci. Prioritou jsou ale pro nás nyní investice do lesa, především do chybějící lesní cestní sítě, a vybudování sádek a nového rybníka.

Žádáte o dotace na investiční akce z Programu rozvoje venkova (PRV) nebo z OP Rybářství?

Většinu přibližovacích linek a cest sloužících k odvozu jsme postupně vybudovali na vlastní náklady. V prvním kole příjmu žádostí o dotace z PRV 2007-2013 jsme žádali o dotaci na záměr investice do lesní infrastruktury, ale bohužel to nevyšlo, jednu cestu jsme vybudovali ještě za dotaci z MZe. Z PRV se nám podařilo získat dotaci na nákup železného koně, traktoru a valníku. V podzimním kole 2016 bychom chtěli požádat o dotaci na traktor s lesnickou nástavbou a vyvážecí vlek. O dotaci z OP Rybářství se nemůžeme ucházet, protože nedosáhneme na procento tržeb z rybníčního hospodářství v rámci celkových činností firmy. Problém je i u přímých plateb na zemědělsky obhospodařované pozemky, kde jsou paradoxně „trestáni“ vlastníci, jejichž činnost je více diverzifikovaná. Komu to slouží, se můžeme jen domnívat. Sádky a nový rybník budeme asi financovat ze svého. Zní to možná neuvěřitelně, ale ve svém důsledku je to obvykle levnější a rychlejší než s dotací, bez omezení a další náročné administrativy, která by zaměstnala dalšího pracovníka.

Abychom se vrátili zpět k lesnímu majetku, mohl byste uvést, v jakých přírodních a hospodářských podmínkách se nachází?

Majetek je poměrně roztržštěný, rozkládá se na 14 katastrálních území, jedná se pouze o lesy hospodářské. V současné době se nacházíme v šestém roce platnosti LHP, roční etát činí 12 400 m³, ale po dohodě s panem majitelem průměrně těžíme 9 500 m³, abychom měli rezervu na opravy a plánované investice a zašetřili část hmoty pro další decennia. Převážná část lesů se nachází v přírodní lesní oblasti PLO 10 - Středočeská pahorkatina, zbytek v PLO 16 – Českomoravská vrchovina (41 ha). Nadmořská výška se pohybuje mezi 330–576 m n. m, průměrný roční úhrn srážek se uvádí 600–700 mm, ale v posledních letech je určitě nižší. Nejvíce porostů se nachází ve 3. lesním vegetačním stupni (64 %), převažujícími soubory lesních typů je 3K, 3S, 40, nemalou část plochy zaujímají 3N a 4N. V druhové skladbě převažují jehličnany (SM 61 %, BO 12 %, MD 6 %, JD 1 %, DG 0,2 %), z listnáčů jsou nejvíce zastoupeny DB 7 % a BK 5 %, bývalé skvrny v okolí lomu obsazuje bříza.

Lom také provozujete?

Lom provozuje akciová společnost Metrostav, ale původně pozemky (bohužel bez kamene) patřily panu Sternbergovi. V 60. letech minulého století byly dočasně odňaty z plnění funkcí lesa. Původní plány počítaly s produkcí kamene až do roku 2032, z důvodu opravy dálnice se ale těžba značně zvýšila a zásob výrazně ubývá. Proto má provozovatel lomu značný zájem o jeho zvětšení. Jak vše dopadne, se teprve uvidí. Z produkčního hlediska nemají tyto lesní pozemky valný význam.

Jaké způsoby hospodaření v lesích využíváte především?

Převážně se jedná o maloplošný pasečný podrostní způsob, důraz klade na přirozenou obnovu, pohybujeme se mezi 20-30% ročně, jako úspěch a maximum v daných podmínkách vidím podíl kolem 40 % ročně. Smrk se tady velice dobře zmlazuje, určitě sem v průměrné míře patří, a proto z něj nemáme do budoucna strach, i když ve starším věku bývá napaden václavkou a kořenovníkem. Problémy s kůrovcem nemáme, věnujeme se prevenci a včasnému zpracování napadených stromů, což v podmínkách našeho roztržštěného majetku není úplně jednoduché. Víceméně pro vlastní potřebu máme půlhektarovou lesní školku, kde produkujeme smrk a zkoušíme jedli.

Jak provozujete myslivost? Máte vlastní honitbu?

Vzhledem k rozdrobenosti majetku vlastní honitbu bohužel nemáme, lesy se nachází celkem v 10 společenstevních honitbách. Právo myslivosti vykonáváme v jedné společenstevní honitbě o výměře 605 ha, kde máme majoritní podíl honebních pozemků. Lovíme zvěř srnčí, černou a daňč a nemáme tam problémy ani s přirozenou obnovou buku. V severní části majetku, asi na 40 % výměry našich lesů, nám působí obrovské problémy přemnožený daněk a oploucujeme tam i smrk. Vymáhání škod mezi sousedy na vsi je problematické, musíme vzájemně vycházet. Situaci určitě nepomůže aktuálně připravovaná novelizace zákona o myslivosti. Nástroje ke snižování škod v lesích v důsledku přemnožené zvěře jsou dle mého názoru již ve stávajícím zákoně, ale nejsou správně využívány, svou roli v tom hraje i přístup státní správy. Vlastníkům menších lesních celků by rozhodně v jejich úsilí pomohlo snížení minimální výměry vlastní honitby.

Co považujete za největší problémy vlastníků lesů v ČR?

Malou podporu, nejen finanční, ale i legislativní, ze strany státu. Po téměř třiceti letech stále převládá pocit, že lesy patří všem. Vzhledem k velkému procentu drobných vlastníků je možnost tlaku na odpovědná místa omezená. Význam SVOL je proto obrovský, každý sám nezmůže nic.

Jakým tématům bych se chtěl v republiko-
vém výboru věnovat především? Přísnosti
lesního zákona, krimininalizaci vlastní-

Postupná obnova porostu uvolňováním smrkových nárostů.

Kultura značně poškozovaná daňčí zvěří, v pozadí stejně stará dubová mlazina, která byla oplocena.

Jak zacházet s lesy a krajinou

Na analýze průběhu počasí v oblasti
Písecka v roce 2015 bych rád ukázal, jaký
význam má odpovědné nakládání s lesy
v pramenných územích, v tomto případě
v Národním parku Šumava.

Obecná charakteristika oblasti

Oblast Písecka lze charakterizovat
průměrnou nadmořskou výškou cca 450 m
n. m. (převládají polohy mezi 400-550 m,
ojediněle vyšší vrcholy), oblast je součástí
Středočeské přírodní lesní oblasti. Úvahy
o počasí se opírají o podrobná měření na
meteorologické stanici v Orlíku n. Vltavou,
od nichž lze odvodit dlouhodobé průměry
za posledních 25 let, a měření v Písku.
Obojí v nadmořské výšce 420 m, testova-
né rozdílly obou míst nejsou významné.
Průměrné roční srážky jsou v nižší poloze
560 mm, ve vyšší poloze kolem 600 mm,
z toho 60 % ve vegetační době. Sucho se
však projevilo i v předhůří Šumavy i na
Šumavě, odkud jinak přicházejí zdroje
vláhy na Písecko. Pro pahorkatinu je nyní
typické kolísání srážek více během roku
než mezi roky, přesto se však vyskytu-
jí extrémní situace mající za následek
extrémní sucho i povodně. Největší povo-
deň ze srpna roku 2002 zde, podobně
jako na dalších místech v Čechách, způso-
bila rozsáhlé škody.

Povodně 2015

I v období suchého roku vznikaly inten-
zivní krátkodobé povodně a rychlý odtok
vody z krajiny. Lokální povodně mají svůj
vznik v pramenných oblastech Otavy a Vi-
tavy a to nejen v době jarního tání, ale i ve
vegetačním období. V posledních letech je
typický prudký nárůst průtoku již po inten-

ka lesa a jeho odpovědnosti, povinnosti
strpět chování návštěvníků v lese a ještě
je v případě nehody odškodnit.

Děkuji Vám za rozhovor.

Marie Růžková

povodňové aktivity 23. 10. 2014, přestože
v Písku spadlo pouze 13 mm srážek.

Sucho 2015

Pro oblast Písecka jsou v posledních
letech typické nízké srážky v zimním obdo-
bí a nepravidelné jarní přísušky. Zcela
extrémně suchý byl rok 2003, s ročním
úhrnem 344 mm srážek. Rok 2015 měl
mimořádný průběh, roční úhrn 443 mm,
příjemné srážky na jaře, ovšem v létě
napršelo méně než 100 mm (z 92 dnů
bylo 7 bouřkových, 3 dny frontální srážky,
82 dní bez srážek). Toto období se kryje
s extrémními teplotami (32 dní s teplo-
tami ve stínu 30 °C a více, dlouhodobý
průměr je 12-19 takových dnů). Extrém-
ní klimatické podmínky přivedly lesní, ale
i zahradní vegetaci do stadia vadnutí,
odumírání listů i odumření jedinců zvláště
u exponovaných čerstvých výsadb. Sráž-
ky v říjnu a listopadu byly nadprůměrné,
přispěly k oživení trávníků, hladinu spodní
vody však neovlivnily. Zásadně se v lesích
projevil vliv stanoviště a expozice. Největ-
ší vliv sucha v lesích se projevil na svazích
od jihovýchodní po západní expozice s pro-
pustnými kamenitými půdami, projevily
se barevné změny listů a jeho opad, které
jsou běžné až o dva měsíce později. Více
byly poškozeny listnáče a řidší porosty než
porosty více zapojené.

Závěr

Co vyplývá z průběhu počasí v roce
2015, ale i předchozích pro celé povodí
Otavy včetně přítoků a měst v trase toků?
Jak bychom měli zacházet s lesy a kraji-
nou? Je zřejmé, že při vícedenních inten-
zivních srážkách je v celém povodí Otavy
reálné riziko extrémní povodně obdob-
né té z roku 2002. Zvláštní význam má
zacházení s lesy v pramenných územích,
a to jak z hlediska ohrožení suchem, tak
povodněmi. Tyto oblasti vykazují průměrné
roční srážky dvoj až třínásobné proti dolní-
mu toku, hřebenové partie i vícenásob-
né. Právě zde, především v povodí Vydry
a Křemelné jsou vylišena tzv. bezzásaho-
vá území na ploše cca 7 000 ha, kde zcela
odumřely především vlivem kůrovce vyspě-
lé porosty smrku. Z hlediska utlumení rych-
lého nástupu povodňových situací a vlivu
na celkovou bilanci celého povodí Otavy
se ukazuje jako nezbytně nutné prověřit
dosavadní způsob zacházení s krajinou
v NP Šumava, protože suché lesy ztrácejí
svou retenční schopnost a přestávají vodu
akumulovat. Velkoplošná ztráta vlivu vys-
okého lesa na přírodní prostředí je nenahra-
ditelná. Připravené pojetí novely zákona
o ochraně přírody a krajiny, které by měla
poslanecká sněmovna po prázdninové
přestávce opět projednávat, se však tako-
vými problémy vůbec nezabývá. Novela
naopak počítá v dlouhodobém cíli s 75%
podílem bezzásahovosti na celkové ploše
národního parku. Jedná se o ideologický
cíl ponechat přírodu přírodě, bez racionál-
ního posouzení vlivu i na životní prostře-
dí člověka. Rozhodování o zásadních
dokumentech, zonaci národního parku,
zpřístupnění veřejnosti a plánu péče
o ekosystémy přenáší návrh výhradně do
pravomoci ministerstva životního prostře-
dí. Připravený návrh novely vychází vstříc
některým odborníkům z akademické sféry
a tlaku některých nevládních organizací
a umožňuje vyhlášení 50% podílu bezzá-
sahovosti na ploše NPŠ ihned po schvále-
ní návrhu zákona ministerskou vyhláškou;
parlament se tohoto rozhodování již nebu-
de účastnit. Zarážející je, že NPŠ nemá
dosud platný základní dokument zachá-
zení s územím, a to je plán péče. Chybí
odborné expertizy, zvláště v souvislosti
s výrazným nárůstem průměrné teploty na
Šumavě v posledních 30 letech, jak uvažo-
vaná bezzásahovost na dalších rozsáhlých
územích národního parku dále ovlivní
retenční schopnost a klima lokální i šir-
ší krajiny. Vyvstává otázka, zda chceme
ekosystémy lesa skutečně stabilizovat,
nebo je opakovaným experimentováním
s přírodou v tak rozsáhlém měřítku a s ta-
kovým vlivem na široké okolí spíše neroz-
vrácíme.

Ing. Josef Vovesný
odborný poradce SVOL

Možnosti a potenciál pěstování douglasky tisolisté

Dne 24. května uspořádal SVOL ve
spolupráci s Lesy města Písku s. r. o.
odborný seminář „Klimatická změna
a dřevinná skladba – možnosti a poten-
ciál pěstování douglasky tisolisté“. Akce
se uskutečnila na lesním majetku města
Písku, kde s touto dřevinou cílevědomě
a dlouhodobě pracují (nejstarší poros-
ty se nacházejí ve věku okolo 130 roků,
zastoupení v druhové skladbě 2 %). Terén-
ní pochůzky byly zaměřeny na výchovu
smíšených porostů do 40 let s příměsí
douglasky z přirozené i umělé obnovy
v 3. a 4. lesním vegetačním stupni (LVS)
a na ukázky vyspělých smíšených poros-
tů a měly poukázat na možnost většího
využití douglasky při pěstování v pahorka-
tinách, kde je smrk zvláště citlivý na kolís-
ání klimatu.

Seminář proběhl v rámci projektu
„Poznávej les všemi smysly III.“ za finanč-
ní podpory MZe, zúčastnilo se jej na sto
účastníků z celé ČR.

Závěry ze semináře postoupil SVOL
náměstkovi ministra životního prostředí
Vladimíru Dolejškému a náměstkovi minis-
tra zemědělství Patriku Mlynářovi s žádostí
o jejich zohlednění v návrzích legislativních
předpisů a motivačních nástrojů pro vlast-
níky lesů v rámci adaptačních opatření na
změnu klimatu (viz rámeček) a výzvou ke
společnému tematickému jednání.

Závěry ze semináře 24. 5. 2016 postoupené MŽP a MZe

- Uvolnit, nebo zcela zrušit, dosavadní
způsob regulace introdukovaných a geogra-
ficky nepůvodních dřevin, zejména douglas-
ky a modřínu, v hospodářských lesích s cí-
lem umožnit jejich širší využívání.
- Revidovat stávající způsob regulace
introdukovaných a geograficky nepůvod-
ních dřevin na území CHKO, NPR, PR, NPR,
PP, Natura 2000 a ÚSES.
- Douglaska tisolistá je dřevinou s výraz-
ným stabilizačním a melioračním účinkem,
která má zároveň vysoký produkční poten-
ciál kvalitního jehličnatého dřeva s vše-
stranným využitím. Zastoupení douglas-
ky v lesích ČR tvoří pouze 0,2% porostní
plochy lesů. Využití této dřeviny v porost-
ních směsích umožňuje snížení zastoupe-
ní smrku především v oblastech nižších
a středních poloh, kde je smrk v posled-
ních letech silně ohrožen nadprůměrnými
teplotami a opakujícími se periodami s ex-
trémními výkyvy srážek vedoucími k nedo-
statku vody v půdě.
- Vzhledem k tomu, že douglaska tisolistá
je v ČR pěstována již od 2. poloviny 19.
století, lze ji přehodnotit z introdukované
dřeviny na dřevinu zdomácnělou podob-
ně jako je tomu v Německu, Rakousku či
Francii.
- Motivovat vlastníky lesů ke zvýšení
podílu douglasky a modřínu ve směsích
na stanovištích, kde je optimum melio-
rační a zpevňující funkce těchto dřevin,
prostřednictvím finančních podpor.
- Uznat další vhodné zdroje semene
douglasky tisolisté z domácí zdrojů a za
tímto účelem také motivovat vlastníky
lesů k poskytnutí zdrojů semene v případě
přebytku.

Podle vyjádření náměstka pro řízení
Sekce lesního hospodářství ze dne 8. 7.
2016 Ministerstvo zemědělství podpo-
ruje snahu SVOL o větší uplatnění vhod-
ných geograficky nepůvodních dřevin v le-
sích ČR, neboť v jejich zavádění spatřuje
vhodnou příležitost pro úspěšné zvládnutí
adaptace lesního hospodářství na měnící
se přírodní podmínky. Využívání nein-
vazivních geograficky nepůvodních druhů
dřevin, které se nekříží s domácími druhy
(zejména douglasky a modřínu) v maximál-
ním podílu do 20% druhové skladby je
jedním z adaptačních opatření „Národního
akčního plánu adaptace na změnu klima-

tu“, o jehož prosazení Ministerstvo zemědělství v současné době usiluje. O výsledku společného jednání zástupců SVOL ve věci možného uvolnění dosavadního způsobu regulace introdukovaných a ge-

ograficky nepůvodních dřevin s náměstem ministra životního prostředí a řediteli odborů, které je svoláno na čtvrtek 18. srpna, Vás budeme informovat v příštím vydání.

Ing. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Na lokalitě Živec - skupinově až jednotlivě smíšený porostní zbytek, ukázka výrazné tloušťkové a výškové diferenciacie, v mezerách a od světlých okrajů zmlazení douglasky a listnáčů.

Na úseku U Luňáka - ukázka souvislého porostu DG s vysokou produkci, s menší příměsí BK, MD a SM při okrajích.

PRÁVNÍ PORADNA

Co se změnilo s novým OZ v postavení vlastníků pozemků vůči majitelům objektů, které se nacházejí na lesních pozemcích a nejsou zapsány v KN. Jedná se zejména o objekty sloužící k zachycování či jímání vody, které mají mnohdy charakter stavby (vodojemy, které jsou oplocené, jímací žlaby, revizní a odkalovací jímky apod.). Jak postupovat při vymáhání nájemného za tyto objekty?

Právní úprava se vstupem v účinnost nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., dále jen „NOZ“) v zásadě nezměnila. Jak za účinnosti dřívějšího občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. (dále jen „SOZ“), tak i nyní připadají v úvahu dvě možnosti. Buď popsané objekty měly (a mají) povahu samostatných věcí, nebo jsou součástí pozemku, na kterém se nacházejí. Tomu pak odpovídá i nava- zující právní režim.

Tam, kde jsou objekty (stavby) zříze- né na pozemcích určených k plnění funk- cí lesa součástí pozemku, je jejich vlast- níkem vždy vlastník pozemku bez ohledu na to, kdo a na čí náklady objekt (stavbu) vybudoval, zda objekt má či nemá povahu stavby a v čí prospěch byla vydána přísluš- ná rozhodnutí a povolení týkající se objek- tu. Rozdvojení právního režimu, tzn. stav, kdy vlastníkem objektu (stavby) je někdo jiný a kdy tedy má význam uvažovat o po- skytnutí vzájemného plnění, např. v podo- bě úhrady nájemného, připadá v úvahu pouze tam, kde objekt (stavba) součástí pozemku není. Při volbě odpovídajícího postupu tedy musí být vždy nejprve pove- deno posouzení každého objektu (stavby) v intencích „je součástí pozemku / není součástí pozemku.“

Při takovém posouzení je u všech objek- tů zřízených a dokončených za účinnosti SOZ nutno vyjít z definice součástí věci obsažené v jeho § 120 odst. 1: „*Součas- tí věcí je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.*“ Současně podle § 120 odst. 5 SOZ platilo, že „*stavba není součástí pozemku*“. Bylo by však nesprávné z posledně citovaného ustanovení usuzovat, že u objektů zřízených či vybu- dovaných na lesním pozemku, které byly, resp. jsou stavbou dle předpisů stavební- ho práva, bylo jejich označení za součást pozemku zcela vyloučeno. Judikatura vytvořená za platnosti a účinnosti SOZ totiž dlouhodobě spočívala na závěru, že pojem „stavba“ použitý v § 120 odst. 2, nelze vykládat stejně jako ve veřejném stavebním právu, tj. jako označení výsled- ku jakékoliv stavební činnosti, nýbrž ve smyslu občanskoprávním. V občanském právu pak má pojem stavba význam zřetelně užší a označuje pouze ty výsled- ky stavební činnosti, které mají charakter samostatné věci způsobilé být samostat- ným předmětem právních vztahů. Tak se k otázce stavby v občanskoprávním smys- lu, jakož i k možnosti, že by stavba byla součástí pozemku, vyslovil např. Ústavní soud v nálezu ze dne 24. 5. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 16/93, publikovaném pod č. 131/1994 Sb., což bylo respektováno i obecnými soudy - lze poukázat např. na rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 1. 1997, sp. zn. 3 Cdon 265/96, a ze dne 28. 1. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1305/96, a ze dne 30. 9. 2002, sp. zn. 11 Cdo 539/2001. Shrnujícím způsobem pak celou problematiku popsal Nejvyš- ší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1118/2005: „*Stavbou v občanskoprávním smyslu se rozumí výsledek stavební činnosti, tak jak tuto činnost chápe stavební zákon a je- ho prováděcí předpisy, pokud výsledkem této činnosti je věc v právním smyslu, tedy způsobilý předmět občanskoprávních vztahů, nikoli součást jiné věci. Aby určitá stav-*

ba byla stavbou ve smyslu občanského práva (občanskoprávních předpisů) a ne- byla pouhou součástí pozemku, na němž byla vystavěna, musí být způsobilá být samostatným předmětem občanskopráv- ních vztahů. Stavba, která není věcí podle § 119 ObčZ, je součástí pozemku.“ Ve světle citovaných judikatorních závěrů měly charakter samostatných věcí pouze objekty (stavby), které

1. byly nemovitostmi ve smyslu § 119 odst. 2 SOZ, tzn., šlo o stavby „*spojené se zemí pevným základem*“, nebo
2. byly movitými věcmi.

V souladu s tím byly samostatnými věcmi, nikoliv součástmi pozemku, především stavby zapsané do katastru nemovitostí a dále stavby mobilní (např. obytné buňky položené na pozemek nespojené s pozem- kem pevným základem).

U objektů (staveb) do katastru neza- psaných, které jsou předmětem úvodního dotazu, judikatura připouštěla, že jejich právní charakter může být obojí, a to v zá- vislosti na konkrétních okolnostech přípa- du (viz rozsudky Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 3. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1512/ 2014, a ze dne 10. 6. 2014, sp. zn. 28 Cdo 3895/2013).

Naznačená pravidla platí bezexekutu i pro posuzování právního režimu objek- tů (staveb) označených v úvodním dotazu (vodojemy, jímací žlaby, revizní a odkalova- cí jímky apod.), což má za následek vznik právní nejistoty, zvláště pokud Nejvyšší soud ČR v rozsudku ze dne 13. 5. 2003, sp. zn. 22 Cdo 737/2002, výslovně připus- til, že jednoznačné určení, zda stavba je součástí pozemku nebo samostatnou věcí, bude v některých případech nemožné. Právní nejistota byla označeným soudem v rozsudku ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1221/2002, snížena alespoň vyme- zením základního kritéria, které je nutno při posuzování občanskoprávní samostat- nosti objektu (stavby) brát v úvahu. Tímto kritériem je odpověď na otázku, zda objekt (stavbu) lze fakticky či hospodářsky oddě- lit od pozemku, na kterém je zřízena (pak objekt může být samostatnou věcí), nebo zda oddělení naopak není možné a objekt (stavba) s pozemkem splyvá (pak je objekt součástí pozemku a tvoří s ním jednu věc, např. parkoviště, lom, meliorační zařízení, pozemní komunikace apod.)

V návaznosti na to pak byla judikatorně řešena právní povaha některých konkré- tních typů objektů (staveb) běžně se vysky- tujících na pozemcích určených k plnění funkcí lesa. Konkrétně šlo o:

- účelové komunikace, které byly např. v rozsudcích Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 22 Cdo 52/2002, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 22 Cdo 766/ 2011, a ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 22 Cdo 2493/2011, označeny za součást pozemku;
- zpevněné plochy a parkoviště, které byly rovněž označeny za součást pozemku, a to např. v rozsudcích Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 1999, sp. zn. 22 Cdon 1414/97, a ze dne 10. 6. 2014, sp. zn. 28 Cdo 3895/2013, či v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 8. 2011, sp. zn. 60 Co 230/2011;
- opěrné zdi, považované taktéž za součást pozemku (viz rozsudek Nejvyšší- ho soudu ČR ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 22 Cdo 2716/2011);
- meliorační zařízení, v nálezu Ústavní- ho soudu ze dne 24. 5. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 16/93, rovněž označená za součást pozemku;
- vodní díla a rybníky, u nichž byl za možný označen obojí právní režim (rozsudek Nejvyššího soudu ČR dne 18. 3. 2015, sp. zn. 28 Cdo 1512/2014). Za součást pozemku byly označeny rybní- ky (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 5. 1998, sp. zn. 28 Cdon 1192/97, a náleze Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. II ÚS 95/05), hráze rybníků však jsou součástí pozemku pouze podle konkrétních okolností (rozsu- dek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 8. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1221/ 2002), naopak zatrubnění potoka bylo

označeno za samostatnou věc (rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 19. 7. 2003, sp. zn. 28 Cdo 288/2004).

Popsané právní hodnocení lze považo- vat za použitelné i po 1. 1. 2014, kdy nabyl účinnosti NOZ. Platí tedy, že objekty (stav- by), které byly za účinnosti SOZ součástí pozemku, zůstávají součástí pozemku i na- dále. Rovněž u objektů (staveb) majících charakter samostatných věcí, které byly ve vlastnictví jiné osoby, než je vlastník pozemku, nedošlo k podstatným změnám a dualita vlastnictví zůstala nadále zacho- vána. To vyplývá z ustanovení § 3055 odst. 1 NOZ. Novinkou ve vztahu mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem objek- tu (stavby) je pouze vzájemné předkupní právo založené ustanovením § 3056 odst. 1 NOZ.

Nejvýznamnější změna právního reži- mu pak poněkud překvapivě postihla ty objekty (stavby), které zůstávají stranou úvodního dotazu. Jde o objekty (stavby), které měly podle SOZ povahu samostat- ných věcí a jejich vlastníkem byl vlastník pozemku. Tyto objekty (stavby) se ex lege (§ 3054 NOZ) staly součástí pozemku, na kterém se nacházejí.

Jak bylo naznačeno, má určení postu- pu při vymáhání nájemného (s ohledem na uvedené) smysl pouze v případě, kdy jde o objekt (stavbu), který měl i za účinnosti SOZ povahu samostatné věci mající jiné- ho vlastníka, než je vlastník pozemku pod objektem (stavbou). Vymáhání nájemného je v takovém případě podmíněno před- chozím uzavřením nájemní smlouvy mezi vlastníkem pozemku a vlastníkem objek- tu, přičemž svou povahou půjde o vymáhá- ní plnění dle smlouvy. Tam, kde smlouva mezi oběma vlastníky uzavřena není, nelze na vlastníkovi stavby požadovat nájemné, nýbrž vydání bezdůvodného obohacení, které bezplatným umístěním stavby na cizí pozemek vzniklo. Při odvozování jeho výše by se znovu zohledňovaly konkrétní okol- nosti případu, zejména okolnosti, za nichž ke zřízení objektu (stavby) na cizím pozem- ku došlo.

V Brně 15. 7. 2016
JUDr. Ing. Martin Flora, Dr.
Advokátní kancelář
Pásek, Honěk a partneři
Mendelova univerzita v Brně

LOS aktuálně

Výskyt lesních škodlivých faktorů v Česku v roce 2015

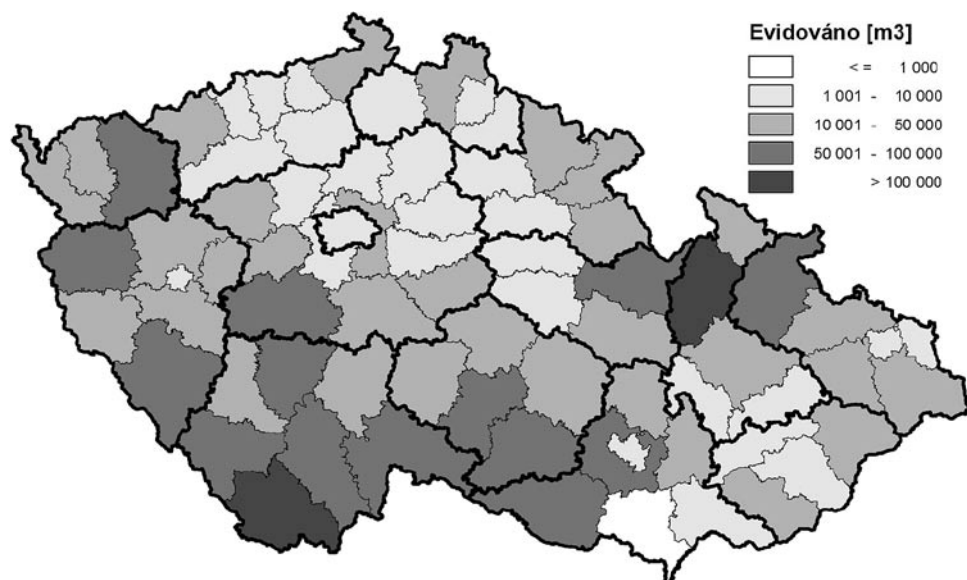
Z pohledu ochrany lesa lze rok 2015 celkově označit jako období velmi nepříz- nivé. Výše nahodilých těžeb přepočtených na celorepublikové měřítko dosáhla v roce 2015 hodnotu téměř 7 mil. m³, a byla tedy o cca 2,5 mil. m³ vyšší ve srovnání s ro- kem předchozím. Nahodilé těžby reprezen- tovaly téměř polovinu těžeb celkových, což představuje nejhorší hodnoty od kalamit- ních let 2006–2008, kdy byly zpracovává- ny následky větrných pohrom Kyrill a Em- ma. Z regionálního hlediska opět panovaly velké rozdíly, když území Moravy a Slezska (dlouhodobě výrazněji zasažené suchem) vykázalo u většiny skupin škodlivých faktorů relativně i absolutně větší objemy poškození než plošně mnohem rozlehlejší území Čech.

Počasí a abiotické vlivy

Rok 2015 byl charakteristický zejména extrémně suchým a teplým letním obdo- bím. Příčiny dramatického sucha 2015 je nutné hledat již v předchozím období. Srážkově silně podnormální byl již listo- pad 2014 a celé zimní období 2014/2015 bylo velmi teplé, s nedostatkem sněho- vých srážek. Výmluvně jsou údaje ČHMÚ, které pro celé Česko v roce 2015 stano- vují průměrnou teplotu 9,4 °C (odchylka od normálu činí + 1,9 °C) a průměrné sráž-

pokračování na str. 6. »

ky 532 mm (pouze 79 % normálu). V letním období došlo také k výskytu silných bouřek, provázených polomy. Chod povětrnostních vlivů tak velmi podstatným způsobem narušil zdravotní stav lesa a způsobil i jeho vyšší vnímavost k napadení biotickými škodlivými činiteli.

Evidované poškození porostů větrem, sněhem a námrazou v roce 2015

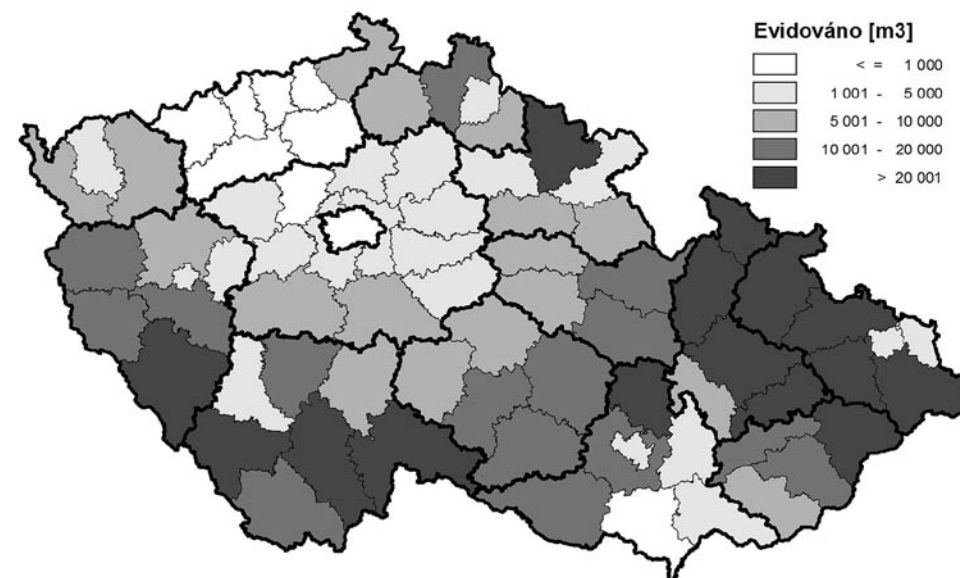
Objem nahodilých těžeb způsobených abiotickými faktory v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 vzrostl. Zatímco v letech 2013 a 2014 se jednalo o objem 1,7 mil. m³, resp. 1,8 mil. m³, v roce 2015 došlo k nárůstu o 58 % na objem 2,8 mil. m³. Největší podíl poškození (65 %) byl způsoben bořivou činností větru.

V rámci polomů byly jako tradičně nejvíce zasaženy porosty jehličnatých dřevin, zejména smrku a borovice. Z regionálního hlediska bylo nejvíce postiženo území krajů Jihočeského a Plzeňského. Suchem bylo opět citelněji postiženo území Moravy a Slezska, ovšem v roce 2015 byl suchem

Rozhodující část evidované hmoty připadala jako každoročně na lýkožrouta smrkového (*Ips typographus*), lýkožrouta menšího (*Ips amitinus*), lýkožrouta severského (*Ips duplicatus*) a lýkožrouta lesklého (*Pityogenes chalcographus*). Rozsáhlé napadení začalo být podle očekávání patrné v průběhu srpna. Vrchní část kmene a větve byly zpravidla napadeny l. lesklým, kmeno-

vá část pak nejčastěji l. smrkovým, místně také l. severským a l. menším. Byl zaznamenán i nárůst významu lýkohuba matného (*Polygraphus poligraphus*).

Stále trvá výrazný rozdíl mezi západní a východní částí našeho území. Jen v Moravskoslezském a Olomouckém kraji bylo evidováno celkem 842 tis. m³ kůrovcového dříví, což představuje téměř 60 % celorepublikově evidovaného objemu. Zdejší nepříznivou situaci prohlubuje neustále se rozšiřující intenzivní odumírání smrkových porostů vlivem dlouhotrvajících přísušků, okyselení půd, nedostatku bazických živin a rozsáhlého napadení václavkami (*Armill-*

Evidovaný objem smrkového kůrovcového dříví v roce 2015

výrazněji zasažen také kraj Jihočeský a Vysočina. Východní část státu (zahrnující přibližně třetinu územního rozsahu) vykázala zhruba polovinu evidovaného objemu poškození.

Biotičtí činitelé

Působením biotických škodlivých činitelů bylo podle evidence v roce 2015 poškozeno téměř 1,8 mil. m³ dřevní hmoty, což představuje padesátiprocentní nárůst oproti roku 2014.

Celkový objem evidovaného smrkového kůrovcového dříví činil 1 477 tis. m³. Meziročně došlo k nárůstu o více než polovinu objemu evidovaného v roce 2014. Hlavní příčinu celoplošného zhoršení situace lze spatřit ve snížení obranyschopnosti smrku v důsledku působení extrémního sucha zejména v druhé polovině roku a opakované vlny letních veder, které podpořily jak letovou aktivitu kůrovcovitých, tak rychlost jejich vývoje pod kůrou (tři rojení v nižších polohách). K tomuto důvodu je třeba připočítat spolupůsobení dvou po sobě jdoucích velmi suchých zim, semenného roku smrku v roce 2015 a vysokého kalamitního základu z roku 2014.

laria spp.). Napadení kůrovci je zde zpravidla až druhotné nebo dokonce terciální a nepříznivou situaci pomůže vyřešit pravděpodobně až výrazná úprava dřevinné skladby nepůvodních smrkových porostů. V této oblasti se také významně prosazuje l. severský.

Z hlediska krajů byly nejvyšší objemy smrkového kůrovcového dříví v roce 2015 (vyšší než 200 tis. m³) vykázány v kraji Moravskoslezském a Olomouckém, nad 100 tis. m³ v kraji Jihočeském a Zlínském a nad 50 tis. m³ v kraji Plzeňském, Vysočina a Jihomoravském. V rámci bývalých okresů byly v roce 2015 nejvyšší objemy vykázány v okrese Bruntál (381 tis. m³), Olomouc (90 tis. m³), Opava (90 tis. m³), Vsetín (80 tis. m³), Nový Jičín (68 tis. m³), Šumperk (64 tis. m³) a Frýdek-Místek (53 tis. m³).

Další vývoj kůrovcové gradace bude závislý jak na průběhu počasí, tak na včasném vyhledávání, zpracovávání a účinné asanaci kůrovcových stromů. Zvyšují se počty napadení podkorním hmyzem i na dalších dřevinách, např. borovicí, modřínou, jedlí, jasanu; podkorní hmyz zde může působit jako mortalitní faktor

jednotlivých stromů po působení sucha nebo houbových onemocnění.

Výskyt listožravého hmyzu byl v roce 2015 registrován na úhrnné rozloze pouze cca 400 ha (v roce 2014 se jednalo o necelých 600 tis. ha). Pozemní obranné zásahy byly uskutečněny na ploše cca 10 ha (v roce 2014 bylo ošetření proti listožravému hmyzu realizováno na rozloze kolem 30 ha). Letecké zásahy nebyly provedeny žádné. Z hlediska jednotlivých druhů či skupin listožravého hmyzu se jednalo především o výskyt vázaný na listnaté porosty (cca 250 ha). Největší část připadla na žíry imag chroustů (hlavně chrousta maďalového – *Melolontha hippocastani*) v dubových porostech jihovýchodní Moravy a východních Čech, společně s několika lokálními přemnoženými komplexy tzv. podzimních píďalek. Na jehličnatých dřevinách byl výskyt zcela minimální. Celkově lze tedy konstatovat, že listožravý hmyz nezpůsobil v roce 2015 žádné významnější poškození lesních porostů, stejně jako v řadě předchozích let.

Skupina savého hmyzu byla také v ro-

Melolontha hippocastani 21 – Rojení chrousta maďalového (jižní Morava, Bzenecko, květen 2015)

ce 2015 hlášena v minimálním rozsahu (celkem 35 ha), výskyt se týkal především korovnic na smrku (rod *Sacchiphantes*). Poslední mírné zimy však byly zřejmě hlavní příčinou vzniku překvapivého přemnožení mšice smrkové (*Elatobium abietinum*) na introdukovaném smrku pichlavém (zejména v intravilánech obcí v teplejších polohách západní poloviny území státu).

Z tzv. ostatního hmyzu je potřebné zmínit především poškození jehličnatých výsadeb klikorohem borovým (*Hylobius abietis*). V roce 2015 bylo evidováno celorepublikově cca 1,3 tis. ha poškozených ploch, což představuje zřetelný pokles ve srovnání s rokem 2014 (2,4 tis. ha).

Žíry ponrav chroustů rodu *Melolontha* byly v roce 2015 evidovány na celkové rozloze necelých 250 ha (v roce 2014 se jednalo o cca 110 ha), a to převážně v nížinných písčitých borových oblastech východních Čech (Královéhradeckého a Pardubického kraje).

Poškození drobnými hlodavci bylo v roce 2015 evidenčně podchyceno na ploše necelých 1,2 tis. ha, což představuje mírné snížení ve srovnání s rokem 2014 (cca 1,5 tis. ha). Z celostátního hlediska bylo nejrozsáhlejší poškození opět hlášeno z území Ústeckého kraje.

Stejně jako v předchozích letech je možno konstatovat, že poškozování lesa spárkatou zvěří představuje dlouhodobě stále jeden z hlavních problémů ochrany lesa v Česku. Evidenční údaje o skutečné výši působení poškození však nejsou ve srovnatelné podobě k dispozici. Nepříznivý stav na značné části území státu však objektivně trvá, což přesvědčivě dokládají např. i výsledky pátého opakování celorepublikové inventarizace škod zvěří, uskutečněné v roce 2015 (blíže viz příslušný článek v časopise Lesnická práce 4/ 2016).

U sypavek byl v loňském roce lokálně registrován zvýšený výskyt sypavky boro-

vé (*Lophodermium pinastri*, L. *seditionis*) a vzhledem k průběhu počasí na jaře došlo lokálně i k významnějšímu poškození borovic. Celkový hlášený rozsah výskytu sypavky borové byl však v uplynulém roce jedním z nejnižších v tomto tisíciletí (1 200 ha). Na douglasce se vyskytovala skotská sypavka douglasky (*Rhabdocline pseudotsugae*) – lokálně způsobila společně s výrazným přísuškem i odumírání napadených stromů, ale vzácněji byla nalézána i švýcarská sypavka douglasky (*Phaeocryptopus gaeumannii*) a zástupci rodu *Rhizosphaera*. Poměrně hojný byl výskyt smrkových sypavek, především *Lophodermium piceae* v Krušných horách.

V roce 2015 pokračovalo odumírání jasanů. Houby, které se na prosychání až odumírání jasanů podílely, byly zástupci rodů *Armillaria*, *Phoma*, *Phomopsis* a především *Hymenoscyphus fraxineus*. Z řady míst republiky bylo i nadále hlášeno odumírání olší, kde je za rozhodujícího původce považována *Phytophthora alni*.

Nejvýznamnějším houbovým škůdcem smrku pichlavého v Krušných horách je nadále houba *Gemmamyces piceae* – kloubnatka smrková. V roce 2015 byl zaznamenán nárůst napadení porostů smrku ztepilého. Prosychání až odumírání smrkových porostů napadených václavkami (především václavkou smrkovou - *Armillaria ostoyae*) se v roce 2015 blížilo 280 tis. m³.

Kloubnatka – *Gemmamyces piceae* na smrku ztepilém (Krušné hory, srpen 2015)

Průběh počasí loňského roku výrazně oslabil řadu lesních dřevin a tím usnadnil aktivizaci řady houbových patogenů. Především došlo k nárůstu prosychání borovic napadených houbami *Cenangium ferruginosum* a *Sphaeropsis sapinea*. (Pozn.: Zájemce o bližší zhodnocení výskytu lesních škodlivých faktorů v roce 2015 lze odkázat na souborný materiál, publikovaný jako Supplementum Zpravodaje ochrany lesa, vydávaného LOS VÚLHM, v. v. i., a dostupný také na internetu, na adrese: www.vulhm.cz/los)

Výhled na rok 2016

Z hlediska abiotických vlivů lze především očekávat pokračující projevy opožděného působení následků extrémního sucha, především pak v porostech borovice lesní, ale i dalších dřevin. U biotických činitelů představuje největší hrozbu v ochraně lesa reálné nebezpečí zesílení přemnožení podkorního hmyzu ve smrkových porostech, především na severovýchodě území, postiženém mnohem citelněji následky sucha a výskytem václavky. Nicméně k nárůstu kůrovci napadeného dříví dojde prakticky celorepublikově, zejména pak v oblastech jihozápadních, jižních, východních a středních Čech a na jižní Moravě. Vyloučit však nelze i aktivizaci dalších škodlivých činitelů.

Závěrem bychom ještě chtěli zejména v souvislosti s problematikou kůrovcovou situací připomenout povinnosti vlastníků lesů ve vztahu k ochraně lesa před škodlivými činiteli. Hlavními aktuálně platnými a závaznými právními předpisy jsou zákon č. 289/1995 Sb. (lesní zákon, v platném znění), a vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa, ve znění vyhlášky

č. 236/2000 Sb. Podstatný je zejména § 32 lesního zákona, který je věnován právě ochraně lesa. Jsou zde nastíněny povinnosti vlastníka lesa ve vztahu k předcházení a zabránění působení škodlivých činitelů na les. Orgán státní správy lesů může např. nečinnému vlastníkovi lesa nařídít zastavení jiných těžeb než nahodilých, zpracování těžeb nahodilých ve stanoveném rozsahu a termínu, provedení ochranného zásahu vůči škodlivému organismu apod. Negativní důsledky činnosti, resp. nečinnosti vlastníka lesa na okolní lesy řeší povinnost vlastníka hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků. Také v § 33 zákona o lesích je zdůrazněno přednostní provádění nahodilých těžeb. Zmíněné vyhlášky pak celou problematiku rozvádějí podrobně. Lze zde nalézt např. soupis tzv. kalamitních škůdců, rozlišení a definování základního, zvýšeného a kalamitního stavu škůdců, povinnost vlastníka lesa vést evidenci kalamitních škůdců, činnosti a opatření eliminující vznik zvýšeného stavu škůdců, stručný popis způsobů zjišťování výskytu škůdců nebo výpočet množství odchytoých zařízení při zvýšeném a kalamitním stavu.

Autoři:

Ing. Miloš Knížek, Ph.D.; Ing. Jan Liška;
Ing. Roman Modlinger, Ph.D.; Ing. Vítězslava Pešková, Ph.D.; Dr. František Soukup, CSc.; Ing. Bc. Jan Lubojacký, Ph.D., doc. Ing. Vít Šrámek, Ph.D., Ing. Radek Novotný, Ph.D.
E-mail: knizek@vulhm.cz
www.vulhm.cz/los

VE ZKRATCE

• Informace z kulatého stolu k očekávané gradaci kůrovce v roce 2016

Diskusní kulatý stůl ke krizovému scénáři k očekávané gradaci kůrovce v roce 2016 svolal náměstek ministra pro lesní hospodářství 23. března. Jednání se zúčastnili představitelé resortního ministerstva, Ministerstva průmyslu a obchodu, správci státních lesů, SVOL a zástupci dřevozpracovatelů. Na jednání nebyl všeobecně přijat návrh dočasného zákazu všech úmyslných těžeb ve smrkových porostech; realizaci tohoto opatření do budoucna MZe zcela nevyloučilo s tím, že to závisí od dalšího vývoje kůrovcové situace. Náměstek pro lesní hospodářství přislíbil iniciovat jednání s Ministerstvem dopravy ve věci krizového plánu odvozu kůrovcového dříví po železnici (aktivace místních nakládacích míst s vlečkami, prioritní přidělování vagónů), dočasného zrychlení a prioritního vyřízení zvláštního užívání komunikací, paušální dočasné výjimky na maximální hmotnost speciálních odvozních souprav na dříví a ze zákazu pohybu těchto souprav po silnici I. třídy o víkendy. Pro účely eventuelní podpory budou z úrovně MZe stanoveny základní parametry „asanační skládky“. Ministerstvo zemědělství bude také zjišťovat možnosti a okolnosti finanční podpory pro dlouhodobější uskladnění kůrovcového dříví na mokřích skladech pro velké podniky, finanční podporu nákupu insekticidních sítí a chemické asanace ohroženého dříví. Účastníci kulatého stolu byli informováni, že MZe připravuje krizový scénář pro případ extrémně nepříznivého vývoje situace (sucho, souběh živelní kalamity apod.) pro oblast lesního hospodářství.

• Zasedání republikového výboru SVOL 12. 4. 2016, Pelhřimov

Republikový výbor zhodnotil průběh dosavadních jednání a odsouhlasil další postup SVOL v procesu novelizací zákona o ochraně přírody a krajiny, zákona o myslivosti, zákona o státním podniku, zákona o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin, nařízení o posky-

tování příspěvků na hospodaření v lesích a průběhu přípravy nové vyhlášky, která by měla nahradit stávající vyhlášku o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích. Stěžejní část programu byla věnována přípravě celostátní konference, aktuální situaci na trhu se dřívím, očekávané gradaci kůrovce a Programu rozvoje venkova 2014-2020. Republikový výbor se zabýval připomínkami členů k podávání žádostí o zařazení do lesnicko-environmentálních opatření PRV a k nepřipravenosti regionálních odborů Platební agentury na nová opatření. Projednal a postoupil MZe žádost o přehodnocení vymezení mapy porostů poškozených suchem jakožto podkladu pro nárok na podporu dle operace Obnova lesních porostů po kalamitách (žádosti bylo ze strany MZe vyhověno, mapa je pouze orientačním podkladem) a požadavky členů na úpravu operace Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů v tom smyslu, aby žadatel o dotaci mohl provádět práce vlastními zaměstnanci, nikoliv pouze službově (dle sdělení ministra zemědělství bude podnět projednán na pracovní skupině v rámci přípravy pravidel pro další lesnické kolo plánované na podzim roku 2017).

• Společná tisková konference k novele zákona o myslivosti 13. 4. 2016, Praha

Asociace soukromého zemědělství ČR, Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR a Sdružení vlastníků honebních pozemků v ČR na společné tiskové konferenci zásadně odmítly návrh novely zákona o myslivosti, předložený Ministerstvem zemědělství do připomínkového řízení, a navrhly jeho stažení, zahájení diskuse ke koncepci myslivosti v Česku a tvorbu zákona, který by příčiny špatného stavu myslivosti v ČR skutečně řešil. Představitelé uvedených organizací kritizovali oddělení myslivosti od zemědělského a lesnického hospodaření a potlačování vlastnických práv. Vlastníci honebních pozemků mají velice složitý a často i nemožný přístup k výkonu práva myslivosti a minimální možnost jeho kontroly na svých pozemcích. K tomu přistupuje fakt, že státní správa nemá vhodně nastavené pravomoci k ovlivňování mysliveckého hospodaření. Klíčový požadavek většiny nevládních organizací, jež se v loňském roce účastnily série odborných kulatých stolů MZe k přípravě novely zákona o myslivosti, spočíval v tom, aby vlastníci resp. pachtýři měli přímý a efektivní vliv zejména na změnu a tvorbu honiteb. Tento požadavek však nebyl ze strany ministerstva vzat v potaz. Vlastníci a hospodáři dále požadují, aby plánování lovu vycházelo ze stavu vegetace na honebních pozemcích, nikoliv z problematických a neověřitelných výsledků sčítání stavů zvěře.

• Problematika správy lesů s vysokou rekreační funkcí 2. 6. 2016, Děčín

Odborný seminář zaměřený na obhospodařování městského lesního majetku s převážně rekreační funkcí uspořádal Lesní úřad Děčín ve spolupráci s regionální organizací SVOL Severočeského regionu. Rozloha lesního majetku města Děčín činí 1 011 ha, 37 % tvoří lesy zvláštního určení, 9 % lesy ochranné, 54 % lesy hospodářské. Na majetku převládá 3. dubobukový lesní vegetační stupeň (84 % z celkové plochy), nejvíce jsou zastoupena stanoviště živná (46 %) a kyselá (28 %). Věkové zastoupení ve vyšších věkových stupních je vysoce nad normálem a tyto porosty je nutné obnovovat. Maximální možná výše těžby je naplňována pouze ze 40 %, a to zejména z důvodu zájmů města jako vlastníka na upřednostnění mimoprodukčních funkcí lesa ve všech kategoriích, i v lesích hospodářských. Díky tomu jsou však v některých lesních úsecích porosty přestarlé, mají nižší stabilitu a pro turisty mohou být nebezpečnými. Zároveň při tomto stylu péče nedochází k tak výrazné obnově cest a prvků pro volnočasové využití, neboť chybí finanční prostředky. Příměstské lesy není možné ponechávat samovolnému vývoji,

a Lesní úřad proto vypracoval dlouhodobou koncepci hospodaření v lesích města Děčína. Záměrem této koncepce je naplňování přírodě bližších přístupů k lesnímu hospodaření na majetku města, nově byla navázána spolupráce se spolkem Pro Silva Bohemica.

• Republikový výbor SVOL 2. 6. 2016, Pelhřimov

Na programu zasedání bylo zhodnocení XV. konference SVOL a projednání připomínek členů předložených na tomto jednání, problematika arondací odloučených lesních pozemků a převedení nepotřebných lesních cest ve správě státních podniků, které se nacházejí na lesních majetcích jiných vlastníků pozemků, do vlastnictví těchto vlastníků. Dle vyjádření pana ministra ze dne 4. 7. 2016 Ministerstvo zemědělství v rámci své působnosti podporuje účelné arondace lesních pozemků, počítá s tím, že tento proces bude efektivně pokračovat, a bude se zabývat návrhem SVOL na zapojení poboček Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů do vypracování znaleckých posudků pro účely převodů lesních pozemků. Příští zasedání republikového výboru se uskuteční 23. 8. 2016 za účasti náměstka ministra pro lesní hospodářství a dalších odborných pracovníků ministerstva.

• Den vlastníků lesů 12. 6. 2016, Roding

První místopředseda SVOL Tomáš Czernin přijal pozvání prezidenta Sdružení vlastníků lesů v Bavorsku Josefa Zieglera na setkání vlastníků lesů, které se konalo v rámci 17. ročníku evropského lesnického veletrhu KWF (Kuratorium für Waldarbeit und Forsttechnik) v bavorském Rodingu. Za Českou republiku, která byla partnerskou zemí veletrhu, se akce zúčastnil také bývalý ministr zahraničí Karel Schwarzenberg, jenž se jednoznačně vyslovil proti přehnané „regulační mánii“ v Bruselu. Jak uvedl ve svém vystoupení, Evropa by měla nastínit pouze rámec, ale stanovení konkrétních opatření a jejich naplňování musí spočívat na jednotlivých zemích. Byrokracie brzdí úspěšný rozvoj, vlastníci lesních majetků a jejich hospodáři potřebují větší důvěru. Posílení vlastnických práv považuje za nutné také bavorský ministr zemědělství Helmut Brunner. Kromě odmítnutí novely federálního zákona o lesích slíbil, že Bavorsko bude i nadále pokračovat v přístupu „Schützen durch Nützen“, tedy „využíváním chránit“, a bude usilovat o to, aby v rámci revize daně z nemovitostí nebyla na zemědělské a lesnické podniky uvalena další zátěž.

• Akce lesní pedagogiky

V rámci projektu Poznávej les všemi smysly III., který je spolufinancován Ministerstvem zemědělství, proběhlo na lesních majetcích členů SVOL v prvním pololetí letošního roku 368 akcí lesní pedagogiky, kterých se zúčastnilo více než 9 200 dětí. Převážnou část akcí představovaly půldení vycházky do lesa s lesníkem pro žáky prvního stupně základních škol. Součástí projektu byly ovšem také osvětové akce pro širokou veřejnost zaměřené na složku lesa a lesního hospodářství – např. v rámci Dne Země v Brně, ve Znojmě, v Dačicích nebo v Trutnově. V Plzeňském regionu uspořádalo vedení městyse Kolínec, obce Hrádek u Sušice a obce Velhartice ve spolupráci s regionálním sdružením SVOL společně naučné dopoledne pro 289 žáků základních a mateřských škol uvedených obcí 27. 5. 2016 v lese na Vidhošti. Podobně jako na jiných akcích lesní pedagogiky se děti zážitkovou formou seznamovaly s činností lesníků, poznávaly dřeviny, lesní rostliny a živočichy, ale viděly také ukázky těžby dřeva, přibližování dřeva koněm a traktorem. Část programu byla věnována zásadám správného chování návštěvníka lesa a významu hospodaření v lesích pro společnost.

Ing. Marie Růžková
tajemnice SVOL

Z exkurze SVOL na Slovensko

V rámci letošní zahraniční exkurze jsme se vydali ve dnech 7.-10. června navštívit lesní majetky, ale i turistické zajímavosti v oblasti západního a jižního Slovenska.

Bukové hospodářství v lesích města Stará Turá

Nejprve jsme zavítali do lesů města Stará Turá, jejichž historie sahá do roku 1665. Významným milníkem v historii městských lesů je vydání „Regulamentu horského“ v roce 1873, který stanovil pravidla pro hospodaření v lesích města. V roce 1952 byl majetek nuceně předán do správy státních lesů. Město začalo ve svých lesích opět hospodařit v roce 1995, kdy byla založena příspěvková organizace Lesotur, nyní obchodní společnost Lesotur s. r. o. V současné době hospodaří na 1 850 ha lesa, jedná se o přírodní oblast Myjavské pahorkatiny, průměrný roční úhrn srážek je 750 mm, průměrná teplota 8,5 °C. Nadmořská výška se pohybuje mezi 260 až 925 m n. m. Podloží má většinou flyšovitý charakter, z dřevin zde dominuje BK, a to na 64 % rozlohy majetku, v nižších polohách je vyšší podíl DB a HB, výrazně nižší je zastoupení SM, MD, BOČ a JD. Ve společnosti pracují tři lesníci a dalších pět THP, společnost také provozuje prodejnu lesnických a loveckých potřeb.

V minulých desetiletích postihly tento lesní majetek rozsáhlé kalamity (např. v roce 1999, kdy bylo vytěženo 62 tis. m³, nebo v roce 2010 pak 26 tis. m³). Jejich příčiny je nutné hledat jak v extrémech počasí, tak i ve flyšovém podloží, kde při zvodnění dochází k nestabilitě porostů a následným vývratům, značný vliv měl i způsob pěstování BK v minulosti, kdy většina starších porostů je značně přeštlhlá a snadno dochází ke zlomům a vývratům. Včasná výchova mladých porostů je proto úkolem, kterému současný ředitel Ivan Durec dává jednoznačnou prioritu.

Podle LHP je zásoba dřevní hmoty asi 595 600 m³, plán těžby se pohybuje kolem 17 000 m³ ročně, zalesnění je z 80 % zajišťováno přirozenou obnovou (BK). Ekonomika celého majetku je závislá na ceně BK vlákniny. Ta se v současné době prodává za 35-48 €/m³, BK II. tř. za 65-80 €/m³. Průměrné zpeněžení se pohybuje okolo 49 €/m³. Nájemné městu je odváděno ve výši 100 tis. €/rok.

Značným problémem v lesích města Stará Turá jsou stavy zvěře spárkaté a škody zvěří způsobované. Únosné stavy by se měly pohybovat kolem 80 ks zvěře jelení, JKS je však odhadován na 250 ks, odstřel se pohybuje okolo 80 ks vysoké a 30 ks zvěře srnčí; medvěd, vlk a rys se zde nevyskytují.

Exkurze na lesním majetku města Stará Turá byla z důvodů organizačních pouze půldenní, přesto přinesla všem řadu nových poznatků a pohledů na hospodaření v lesích v oblasti moravsko-slovenského pomezí.

Na soukromém majetku v oblasti Povážského Inovce

Druhý den exkurze byla na programu návštěva soukromého lesního majetku rodiny Modrových v oblasti Povážského Inovce. Majetek rodina zakoupila v roce 1936, především se záměrem provozovat zde myslivost. Bohužel pod vlivem událostí poloviny 20. století o lesy záhy přišla. Po přijetí restitučních zákonů po roce 1989 byl majetek vydán zpět potomkům původního majitele. Začátky jednání s úřady nebyly nejjednodušší, ale v současné době jsou již vztahy se státní správou i místními orgány na velmi dobré úrovni. Pro správu majetku si rodina založila společnost Lesné hospodárstvo Inovce s. r. o.

pokračování na str. 8. »

Rozloha majetku je v současné době 2 234 ha, tvoří jeden ucelený lesní komplex na severozápadních svazích Inovce (1 042 m n. m.). Nejnížší bod se nachází v nadmořské výšce 325 m n. m., nejvyšším je vrchol Inovce. Hlavní dřevinou je BK (67 %), dále DB (11 %), SM (7 %) a modřín (4 %), ostatní dřeviny jako JV, JS, BO jsou zastoupeny do 2 % podílu. Z celkového objemu těžby tvoří BK 73 %, SM 11 %, MD pak 5 %, podíl ostatních dřevin na objemu těžeb je do 1-2 %. Průměrná roční těžba se pohybuje kolem 14 500 m³, z toho je těžba mytní úmyslná zhruba 9 000 m³. Při obnově porostů je v maximální míře využívána přirozená obnova, zejména BK. V místech, kde je žádoucí a potřebné vnášet jiné dřeviny, přistupuje se i zde k obnově umělé.

Lesné hospodářství Inovce má ve své náplni i výkon práva myslivosti v loveckém revíru Palúch o rozloze 2 796 ha, z této plochy je 2 631 ha lesa a 165 ha luk. V honitbě se vyskytuje zvěř jelení a srnčí, opět bez velkých predátorů. Skutečné stavy zvěře jelení jsou výrazně vyšší než stavy normované (NKS 32 ks, JKS 228 ks). Přestože majitelé v posledních letech výrazně zvyšují plány lovu, ne vždy se je podaří splnit a vzhledem ke skutečným stavům jelení zvěře je i toto zvyšování nedostatečné. Výrazné škody vznikají zejména na umělém zalesnění. V posledních letech se škody pohybují mezi 36–67 tis. €, tedy zhruba 1–1,8 mil. Kč.

Trasa exkurze začínala v porostech ve výšce 805 m n. m. a byla vedena i s ohledem na starší účastníky exkurze převážně „dolu kopcem“, celková délka trasy byla asi 6–7 km, s velmi příjemnou zastávkou v domě majitelů, s připraveným bohatým pohoštěním. Jednotlivé zastávky byly voleny tak, aby vystihovaly charakter porostů a způsob hospodaření v dané nadmořské výšce. Způsob hospodaření a kvalitu porostů ovlivňuje také horninové podloží, zejména pak objevující se vápenec. Na několika zastávkách byly předvedeny obnovní postupy maloplošnou clonnou sečí, klasické zalesnění, výchova porostů i nutné opakované zalesnění.

Lužní lesy, LS Gabčíkovo

Třetí den exkurze byl věnován hospodaření v lužních lesích jižního Slovenska, průvodcem nám byl vedoucí lesní správy Gabčíkovo, Lesů Slovenské republiky s. p. Hospodaření v lužních lesích má mnoho odlišností a specifík proti hospodaření v lesích pahorkatin a horských oblastí. Jednou z těchto odlišností je zpravidla poměrně malá lesnatost a z toho vyplývající velká rozptýlenost obhospodařovaných lesů a velká katastrální výměra územních jednotek. LS Gabčíkovo hospodář na 117 tis. ha katastrální výměry, vlastních pozemků má však jen 5 900 ha, z toho zhruba 5 000 ha je lesní půda.

Nadmořská výška v okolí Gabčíkova se pohybuje kolem 100–110 m n. m., tomu odpovídá i průměrná roční teplota nad 10 °C a dlouhá období sucha ve vegetačním období. Výhodou lužního lesa bývaly naopak záplavy (pokud přišly v přiměřené podobě), které se poměrně pravidelně v této oblasti před vybudováním vodního díla Gabčíkovo objevovaly. V současné době, kdy člověk do jisté míry v této oblasti řídí přírodní jevy, se již přirozené záplavy vyskytují méně často. V případě potřeby je však možné objednat „umělé“ zaplavení lužního lesa u správy vodního díla Gabčíkovo. Záplavové vlny jsou i přes vybudované vodní dílo nadále značně nebezpečné, nejrychlejší vzestup hladiny v lesním porostu dosáhl 4 m za 6 hodin. Takovýto vzestup už ohrožuje lidi i techniku v lese pracující a respekt před velkou vodou je v místních lesních hluboce zakořeněn.

Od běžného lesnického hospodaření se lužní lesy odlišují nejen nízkou lesna-

tostí, záplavami či vysokými letními teplotami, ale i druhovým složením porostů. Hlavními dřevinami je zde TP a VR a z toho plyne i neobvykle krátká obnovní doba, která je zde stanovena na 25 let. Neznámá to však, že lužní lesy nějak zaostávají svou produkcí za lesy ostatními, právě naopak i v tomto krátkém období dokážou vyprodukovat mimořádně velké množství dřevní hmoty. Topologické porosty mají v mytním věku běžně zásobu 400–600 m³/ha. Vezmeme-li v úvahu, že během klasické obnovní doby, tedy 100 let, je toto množství vyprodukováno až čtyřikrát, určitě se nelze na tyto porosty dívat s despektem a obvyklou prezíravostí. Na většině ploch spravovaných lesní správou je pěstován TP šlechtěný, nejčastěji známá I 214, Panonia a snad nejlépe hodnocená Robusta. To vše jsou klonové TP, které v závislosti na podmínkách produkují neuvěřitelné objemy dříví, i když jeho zpracování a použití stále naráží na určitou nedůvěru a limity. V oblasti lesní správy je asi 10 % ploch lesů, na kterých mají zvýšený zájem orgány ochrany přírody. Na těchto plochách se vedení lesní správy při tvorbě LHP dohodlo na tom, že polovina z nich, tedy asi 5 % výměry lesů na lesní správě, bude vyhrazena původním druhům VR a TP, na ostatních plochách jsou však pěstovány TP šlechtěné, které svou ohromnou produkcí dřevní hmoty přináší správě dobré ekonomické výsledky hospodaření.

Zajímavostí pro držitele certifikátu PEFC je to, že LS Gabčíkovo má certifikát PEFC i FSC a podle jejich vyjádření je certifikace FSC na Slovensku svým standardem nijak v hospodaření neomezuje a nepociťují certifikaci FSC jako pespříliš přísnou. Je tedy zřejmé, že národní standard FSC v ČR je neúměrně tvrdší ve svých požadavcích vůči vlastníkům lesů než národní standardy FSC Slovenska či Polska.

Obnova TP porostů probíhá uměle, a to výsadbou jamkovači, traktorovými vrtáky (60 cm – 2 m), často na celoplošně připravených plochách, proti škodám zvěří je nutné oplocení. Spon při výsadbě je předepsán 3x3 m, vysazováno je však více, a to až do sponu 3x1 m, určité ztráty počtu jedinců způsobí zvěř, další snížení počtu jedinců na hektar je prováděno při prvním výchovném zásahu, kdy je z těchto porostů získávána hmota na kůly k oplocenkám, případně další vlastní spotřebu. Škody zde působí zejména zvěř jelení, která je zde opět výrazně přemnožena. V poměrně velké výši jsou zde evidovány škody bobrem, a to až ve výši desítek tisíc eur za rok. V loňském roce bylo v souvislosti s činností bobra nutno zpracovat 2 000 m³ hmoty. Kulatina TP je prodávána v průměru za 45–55 €/m³, druhá třída TP kulatiny pak o deset eur dražší.

Atraktivní součástí exkurze byla i plavba na motorovém člunu LS po jednom z četných ramen starého Dunaje. Bez

porostní mapy je pro nahodilého návštěvníka velmi obtížné se ve spleti toků Dunaje a jeho jednotlivých ramen a ostrovů vyznat, místní lesníci zde samozřejmě normálně hospodář. Pro dopravu vytěženého dříví z ostrovů na pevninu se využívá lanovka, jen je nutno sledovat na internetu pohyb hladiny Dunaje, aby nedošlo k náhlému zatopení techniky a odplavení vytěženého dříví povodní.

Vodní dílo Gabčíkovo

Součástí exkurze byla i prohlídka vodního díla Gabčíkovo. První přípravy na vybudování vodního díla na Dunaji se objevily už v roce 1952, rozhodnutí o vybudování pak uspíšily ničivé povodně v roce 1954 a 1965. S pracemi na vybudování vodního díla Gabčíkovo-Nagymáros bylo započato v roce 1978, maďarská část vodního díla však byla po roce 1990 pozastavena, a tak v roce 1992 byly dokončeny úpravy toku Dunaje pouze na slovenském území. Po celou dobu budování se ozývaly hlasy o nesmyslnosti celého díla, megalomanském projektu atd., dílo bylo přesto alespoň na slovenské straně dokončeno. Je zcela jisté, že kdyby se mělo začít budovat v současné době, rozhodně by jeho budování neprošlo, zejména ze strany orgánů ochrany přírody z důvodů rozlohy dotčených lužních lesů. Dnešní hodnocení vodního díla je nadále různé, nelze jednoznačně prohlásit, že Gabčíkovo jižnímu Slovensku jen prospívá, ani že ztráty v krajině způsobené jeho výstavbou převyšují užitečnost díla.

Městské lesy v Bratislavě

Poslední den exkurze SVOL byl zahájen návštěvou Městských lesů v Bratislavě, kde nám byl průvodcem pan Rudolf Ivičič, dlouholetý odborný lesní hospodář městských lesů. Areál městských lesů bezprostředně navazuje na vlastní město, a to v oblasti vrchu Kamzík (439,4 m n. m.), kde je umístěn televizní vysílač pro Bratislavu, a pokračuje asi 10–12 km severně od města. Oblast se rozkládá v polohách od 150 do 594 m n. m.

Celková výměra lesů města Bratislavy dosahuje zhruba 3 000 ha, všechny jsou zahrnuty do lesů zvláštního určení a hos-

podaření na nich je jednoznačně zaměřeno na plnění všech funkcí příměstských lesů.

Od letošního roku platí nový LHP, zajímavostí je, že zde byl na základě rozhodnutí zastupitelstva použit, jak uvedl pan Ivičič, tzv. politický etát, kdy zastupitelstvo rozhodlo, že se v městských lesích bude těžit pouze 5 000 m³ dříví ročně, a to jen těžbou nahodilou a výchovnou. Nebude se tedy využívat možnosti porostů mytních, i když zásoba dříví je v porostech zhruba 800 tis. m³ a jen v mytních porostech dosahuje 400 tis. m³. Etát stanovený běžnými pořizovacími postupy by činil 17–18 tis. m³ roční těžby. Organizace je držitelem certifikátu PEFC a nově i FSC.

Městské lesy v Bratislavě mají 6 lesnických úseků, ale jenom 2 lesníky, celá činnost je zaměřena zejména na podporu rekreačních funkcí lesů. Budují se odpočinkové areály, místa pro grilování, lavičky, dětská hřiště, jezírka, odpočinkové louky, altánky atd. V důsledku rozhodnutí o snížení těžeb musí nyní město řešit otázku dotace na činnost Městských lesů v Bratislavě. Na polovinu letošního roku zatím obdrželi 180 tis. €, o dotaci na další období se jedná. Celkový obrát organizace se pohybuje okolo 1 mil. €.

Oblast městských lesů tvoří jednu honitbu, lov je zde vykonáván prostřednictvím povolenek k lovu vydávaných ředitelstvím organizace po dohodě s magistrátem.

Závěr

Exkurze byla zakončena návštěvou památného místa pro Slovensko i české země, a to hradu Devín s výhledem na soutok řek Moravy s Dunajem. Vzhledem k tomu, že Dunaj byl po předchozích vydatných deštích na jihu Německa a v Rakousku rozvodněn, vynikla obzvláště mohutnost jeho toku.

Exkurze přinesla všem zúčastněným mnoho nových poznatků a zkušeností a zároveň ukázala, jak je důležité, aby vlastník rozhodoval o nakládání se svým lesním majetkem uvážlivě, se zvážením všech dopadů na lesnické hospodaření.

Ing. Jelínek Petr
odborný poradce SVOL

Připravujeme

- 5. 9. 2016, hotel Rytířsko - seminář k 3. kolu příjmu žádostí o dotace na lesnické operace Programu rozvoje venkova na období 2014–2020
- 8. 9. 2016, lesy města Písku - odborný seminář „Klimatická změna a dřevinná skladba - možnosti a potenciál pěstování douglasky tisolisté“
- 9. 9. 2016, Písek, střelnice Provazce - 21. ročník střelecké soutěže Přebory SVOL v loveckém pětihoji o putovní pohár předsedy SVOL
- 13.-15. 9. 2016 - odborný seminář spojený s terénními pochůzkami „Péče o lesní ekosystémy v NP Šumava“

Podrobnosti na www.svol.cz

Zájemci o členství ve SVOL jsou vítáni. Pro další informace se obraťte na naši kancelář v Pelhřimově, nebo navštivte webové stránky www.svol.cz.